

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2023/2024**

HISTORIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1-21).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. Zadania np. z luką, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
6. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
7. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja konkursowa)

Stopień: drugi

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	3	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	3	3	4	2	4	1	3	3	4	60	
Liczba punktów ustalona przez szkolną komisję konkursową																							
Liczba punktów ustalona po weryfikacji przez wojewódzką komisję weryfikacyjną																							

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący szkolnej komisji konkursowej –
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę –
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikującej pracę –

Zadanie 1. (4p.)

W wykropkowane miejsca wpisz nazwy rzek, nad którymi powstały wytwory starożytnych cywilizacji przedstawione na ilustracjach. Odpowiedzi wybierz z poniższych.

Jordan, Huang-ho, Eufrat, Nil, Indus

A.

Nazwa rzeki

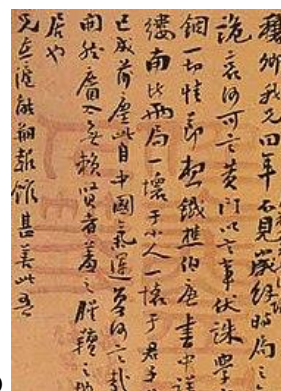
B.

Nazwa rzeki

C.

Nazwa rzeki

D.

Nazwa rzeki

Zadanie 2. (3p.)

Do podanych poniżej dat dopisz odpowiadające im wydarzenie historyczne, które miało miejsce w tym roku.

	Data	Wydarzenie
A	753 r. p.n.e.	
B	490 r. p.n.e.	
C	476 r.	

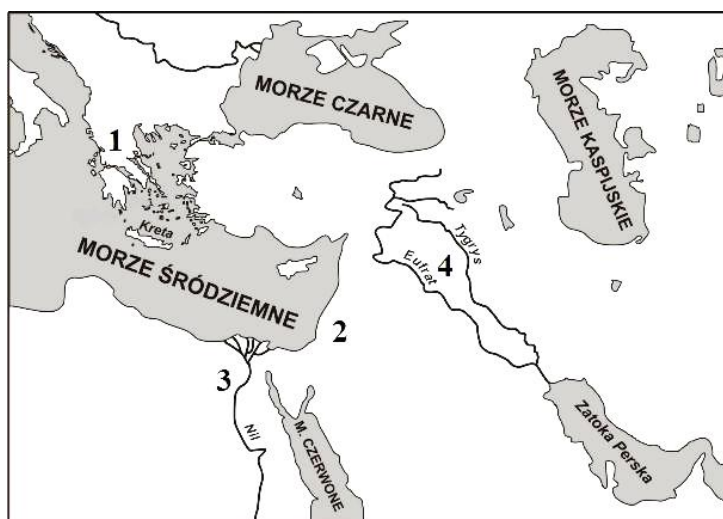
Zadanie 3. (2p.)

Na podstawie ilustracji oraz wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

zpe.gov.pl (dostęp:18.09.2023r.).

A. Podaj nazwę budowli przedstawionej na ilustracji:

<http://bdp.ibe.edu.pl> (dostęp:4.10.2023).

B. Wybierz jedną z cyfr na mapie, która odpowiada miejscu powstania budowli:

Zadanie 4. (3p.)

Rozpoznaj postaci i podaj ich imiona.

	Opis postaci	Postać
A	Był pierwszym cesarzem rzymskim. Dokonał podbojów i podporządkował Rzymowi Egipt. Znacznie ograniczył władzę zgromadzenia ludowego i senatu. Zmarł w 14 roku.	
B	Był greckim rzeźbiarzem. Do jego najśłynniejszych dzieł należał posąg Ateny - znajdujący się w Partenonie oraz Zeusa w Olimpi.	
C	Pod jego rządami Cesarstwo bizantyjskie uzyskało dawne tereny cesarstwa rzymskiego. Skodyfikował prawo i za jego czasów wybudowano bazylikę Hagia Sophia w Konstantynopolu.	

Zadanie 5. (2p.)

Na podstawie źródła, rozpoznaj nazwę starożytnego polis. Odwołując się do tekstu, uzasadnij swoją odpowiedź.

Tukitydes *Wojna pelponeska*

Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracja, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa: jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanne pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów.

Na podstawie: Historia 6, Podręcznik GWO, s. 41, Gdańsk 2019.

Nazwa polis -

Uzasadnienie -

.....

.....

Zadanie 6. (3p.)

Do wydarzeń dopisz władców panujących wtedy w Polsce.

	Wydarzenie	Imię i przydomek władcy Polski
A	Pokój w Budziszynie i przyłączenie do Polski Milska i Łużyc.
B	Utworzenie Akademii Krakowskiej.
C	Zawarcie unii realnej Polski z Litwą w Lublinie.

Zadanie 7. (2p.)

Na podstawie mapy oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

zpe.gov.pl (dostęp:18.09.2023r.).

A. Wśród podanych wieków, podkreśl ten, w którym cesarstwo rzymskie posiadało zaznaczone na mapie ziemie.

II w. p.n.e. I w. p.n.e. II w.

B. Odwołując się do informacji zawartych na mapie, podaj jeden argument uzasadniający Twój wybór dokonany w punkcie A.

Argument

.....

.....

.....

Zadanie 8. (3p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: **prawda** lub **fałsz**. Nie używaj liter drukowanych.

Gall Anonim, Kronika polska [fragment]

[...] cesarz Henryk [...] przesłał Bolesławowi poselstwo w te słowa: „Niegodnym jest cesarza i przeciwnym prawom wszystkim wkraczać zbrojnie do kraju wroga, a zwłaszcza swego wasala, zanim się z nim nie porozumie co do pokoju, jeśli chce być posłusznym, lub co do wojny, jeśli stawić chce opór, aby mógł się ubezpieczyć. Dlatego winienes albo przyjąć z powrotem brata swego [...], oddając mu połowę królestwa, a mnie płacić rocznie 300 grzywien trybutu, lub tyluż rycerzy dostarczyć na wyprawę, albo ze mną, jeśli czujesz się na siłach, podzielić mieczem królestwo polskie”. Na to książę Bolesław odpowiedział: „Jeśli pieniędzy naszych lub rycerzy polskich żądasz tytułem trybutu, to mielibyśmy się za niewiasty, a nie za mężów, gdybyśmy wolności swej nie bronili. Do przyjęcia zaś buntownika lub do podzielenia się z nim niepodzielnym królestwem nie zmusi mnie przemoc żadnej [obcej] władzy, a chyba tylko jednomyślna rada moich [doradców] i swobodna decyzja mojej własnej woli. [...] Zatem bacz, komu grozisz; jeśli zaczniesz wojnę, znajdziesz ją!”.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s.92

		Prawda/Fałsz
A	Wspomniany w tekście brat Bolesława miał na imię Zbigniew.	
B	Wspomniana przez Bolesława wojna doszła do skutku.	
C	Tekst opisuje wydarzenia, które miały miejsce w pierwszej połowie XI wieku.	

Zadanie 9. (3p.)

Na podstawie materiału źródłowego oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Jan Długosz, Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego [fragment]

15 lipca [...], król Polski [...] za najważniejszą rzecz osądził, aby wprzód oddać powinności Bogu, nim by do wojny przystąpił: zaczął udawszy się do kaplicy obozowej wysłuchał z wielkim nabożeństwem dwóch mszy [...]. Król brał już na głowę hełm [...], gdy mu doniesiono, że od wojsk krzyżackich przybyli dwaj heroldowie [...]. Ci, powitawszy króla [...] opowiedzieli swoje poselstwo tymi słowy [...]: „Najjaśniejszy królu! Wielki mistrz pruski Ulryk śle tobie i twojemu bratu [...] te dwa miecze w pomoc do zbliżającej się walki, abys przy tej pomocy [...] wystąpił do bitwy; a iżbyś się nie chował w tych gajach i zaroślach, ale na otwartym polu wyszedł walczyć [...]” Władysław zaś, król Polski [...] odpowiedział spokojnie: „Chociaż w wojsku moim mam dostatek oręża i od nieprzyjaciół bynajmniej ich nie potrzebuję, [...] przyjmuję w imię Boże i te dwa przysłane miecze, **od wrogów**, łaknących krwi mojej i narodu

Na podstawie: Historia 6, Podręcznik GWO, s. Gdańsk 2019

A. Podaj rok i nazwę miejscowości, w pobliżu której miały miejsce przedstawione w tekście wydarzenia: Data: Miejscowość:

B. Napisz nazwę państwa, które było przeciwnikiem Polski w tej bitwie:

.....

Zadanie 10. (3p.)

Na podstawie tekstu i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Konstytucja sejmku piotrkowskiego- 1496

A także opierając się na konstytucji króla Kazimierz Wielkiego, naszego poprzednika, stanowimy, że tak jak dotąd było stosowane na mocy zwyczaju, tak też na stałe winno być postrzegane, że mianowicie w poszczególnych latach nie więcej jak tylko jeden kmięć będzie mógł prawnie i w sposób dozwolony przenieść się z jednej wsi do drugiej, gdy zaś ktokolwiek wymienionego jednego kmięcia nie będzie chciał wypuścić, popaść ma w zwykłą karę, którą zwykło ustanawiać od dawien dawna w poszczególnych ziemiach w tej mierze przeciwko tym, co inaczej czynią.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 175.

A. Podaj imię i przydomek polskiego króla, który wydał cytowany wyżej przywilej:

.....

B. Napisz, jaki cel gospodarczy osiągnęła szlachta dzięki wydanemu aktowi:

.....
.....
.....

C. Wyjaśnij, jaki mógł mieć wpływ powyższy dokument na rozwój miast.

.....
.....
.....

Zadanie 11. (3p.)

Na podstawie lektury „*Mikołaj Kopernik: człowiek renesansu i jego wkład w rozwój nowożytnej nauki*” Piotra Bejrrowskiego napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz. Nie używaj liter drukowanych.

		Prawda/Fałsz
A	Mikołaj Kopernik studiował między innymi na uniwersytetach w Padwie i Bolonii.	
B	Kopernik w pełni zgadzał się z głoszoną od stuleci geocentryczną teorią systemu według Ptolemeusza.	
C	Mikołaj Kopernik urodził się w Toruniu, który w tamtym czasie już od kilku lat znajdował się w granicach Królestwa Polskiego.	

Zadanie 12. (2p.)

Na podstawie lektury „*Mikołaj Kopernik: człowiek renesansu i jego wkład w rozwój nowożytnej nauki*”, Piotra Bejrowskiego wyjaśnij, dlaczego Mikołaja Kopernika możemy określać człowiekiem renesansu. W swojej odpowiedzi podaj przynajmniej dwie dziedziny nauki, którymi się zajmował.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (3p.)

Uzupełnij dane w tabelce, wpisując informacje dotyczące przywilejów szlacheckich. Do tabelki wpisz brakujące informacje.

	Imię i przydomek króla	Miejsce wydania przywileju	Data
A	Władysław Jagiełło		1430
B		Koszyce	1374
C	Kazimierz Jagiellończyk	Cerekwica i Nieszawa	

Zadanie 14. (3p.)

Na podstawie źródeł i wiedzy własnej, odpowiedz na poniższe pytania.

Źródło A. Konstytucja [...] r. [fragment]

Ponieważ prawa ogólne i ustawy publiczne dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na tym walnym sejmie radomskim [...] postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego [...] stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów [senatu] i posłów ziemskich [izby poselskiej].

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 154-155

Źródło B. Drzeworyt ze Statutu Łaskiego

wlaczpolske; (dostęp: 5.10.2023r.)

1. Podaj nazwę dokumentu, którego fragment został zacytowany w Źródle A.

Nazwa dokumentu:

2. Wyłumacz, jaki wpływ miał powyższy dokument na strukturę sejmu walnego.

.....
.....
.....

3. Czy odzwierciedlenie tej struktury sejmu walnego zawarto w drzeworycie ze źródła B:

TAK NIE

Zadanie 15. (4p.)

Na podstawie lektury *Stefan Batory* napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz. Nie używaj liter drukowanych.

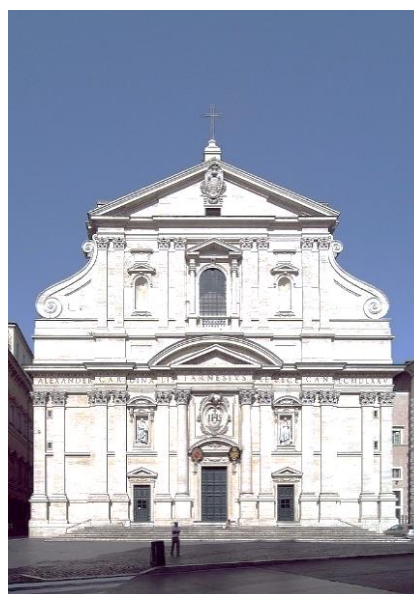
		Prawda/Fałsz
A	Stefan Batory był gruntownie wykształcanym człowiekiem. Władał kilkoma językami.	
B	Sukcesem króla była reforma sądownictwa i powołanie oddzielnych dla Polski i Litwy Trybunałów.	
C	Najlepszym doradcą Stefana Batorego pozostawała przez całe panowanie żona - Anna Jagiellonka.	
D	Stefan Batory został księciem Siedmiogrodu dzięki poparciu sułtana tureckiego.	

Zadanie 16. (2p.)

Pod budowlami dopisz nazwy stylów architektonicznych, w których zostały zbudowane.

pl.wikipedia.org (dostęp 2.10.2023r.).

pl.wikipedia.org (dostęp 2.10.2023r.).

A. Styl

B. Styl

Zadanie 17. (4p.)

Po zapoznaniu się tekstami źródłowymi, wpisz w tabelce nazwę wydarzenia, które zostało opisane oraz datę przedstawionego wydarzenia.

	Fragment dokumentu	Miejsce bitwy lub nazwa wojny	Data
A	<i>Pierwsze uderzenie, wymierzone w Wielkopolskę, zastało ją nieprzygotowaną, albo raczej pogrążoną w zamieszaniu. Czterech wojewodów dzieliło władzę nad pospolitym ruszeniem. Zebrali oni powołaną pod broń szlachtę nad brzegiem rzeki Noteci, w pobliżu miasteczka Ujście; nie będąc ze sobą w zgodzie, nie potrafili sprzęgnąć w jedną całość obozu ani zjednoczyć umysłów. [...] Kiedy zbliżało się południe, ujrzano [szwedzkiego generała] Wittenberga, gdy przeprawiwszy się z wojskiem przez Noteć, szykiem swoim opasał już Polaków od tyłu. Strach skłonił wszystkich do zgody i jednomyślnie oświadczone się za przyjęciem szwedzkiej protekcji [...]</i>
B	<i>Jedyna duszy i serca pociecho, najśliczniejsza i najukochańsza Marysieńko! Bóg i Pan nasz na wieki błogostawiony dał zwycięstwo i sławę narodowi naszemu, o jakiej wieki przeszłe nigdy nie słyszały. Działa wszystkie, obóz wszystek, dostatki nieoszacowane dostały się w ręce nasze. Nieprzyjaciół [...] ucieka w popłochu. Wielbłądy, muły, bydło, owce, które to miał po bokach, dopiero dziś wojska nasze brać poczynają. [...] Wezyr tak uciekł od wszystkiego, że ledwo na jednym koniu i w jednej sukni. [...] Mam wszystkie znaki jego wezyrskie. [...] Namioty, wozy [...].</i>

Na podstawie: Historia 6, Podręcznik GWO, s. 93, 104, 121 Gdańsk 2019.

Zadanie 18. (1p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia z XVII w. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – ostatniego.

	Wydarzenie	Cyfra
A	Wybuch powstania Chmielnickiego	
B	Abdykacja króla polskiego Jana Kazimierza	
C	Zwycięstwo hetmana Chodkiewicza pod Kircholmem	
D	Zdobycie przez Turków Kamieńca Podolskiego	

Zadanie 19. (3p.)

Ilustracja przedstawia wybuch rewolucji we Francji. Podaj nazwę budowli, którą przedstawiono na ilustracji oraz napisz dwie różne przyczyny wybuchu tej rewolucji.

pl.wikipedia.org (dostęp 2.10.2023r.).

A. Nazwa budowli:

B. Przyczyna społeczno-ekonomiczna:

.....
.....

C. Przyczyna polityczna:

.....
.....

Zadanie 20. (3p.)

Na podstawie mapy i wiedzy własnej podaj nazwę powstania narodowego, które zostało ukazane na mapie i uzasadnij swój wybór podając dwa różne argumenty, odwołując się do mapy.

wlaczpolske: (dostęp 2.10.2023r.).

Mapa przedstawia ziemie polskie podczas powstania:

Argument 1:

.....

.....

Argument 2:

.....

.....

Zadanie 21. (4p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej wskaż czy poniższe zdania zawierają informację fałszywą czy prawdziwą. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz. Nie używaj liter drukowanych.

„Uważamy za oczywiste te oto prawdy, że wszyscy ludzie stworzeni równymi, że są obdarzeni przez swego Stwórcę pewnymi prawami, które nie są do odstąpienia; że do praw tych należą: Życie, Wolność i dążenie do szczęścia; że w celu zabezpieczenia tych praw zostały wśród ludzkości stworzone rządy, które opierają swą sprawiedliwą władzę na zgodzie rządzonych. Że kiedy tylko jakaś forma rządów staje się destruktywna w stosunku do powyższych celów, jest prawem ludzi zmieniać formę rządu [...]”

T. Maresz, K. Juszczyk, Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne, Toruń 2004, s.108.

	Zdanie	Prawda/Fałsz
A	Zacytowany dokument nawiązuje do idei epoki oświecenia.	
B	Twórcy dokumentu wykluczają monarchię, jako dopuszczalną formę rządów.	
C	Do wspomnianych wyżej idei nawiązywała Konstytucja 3 maja.	
D	Dokument dopuszcza możliwość sprzeciwu wobec władzy.	

Brudnopis